

RECENZE

STEINEROVÁ, Jela (ed.). Knižničná a informačná veda: zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. XXVII. Bratislava: Univerzita Komenského, 2017. 205 s. ISBN 978-80-223-4439-5.

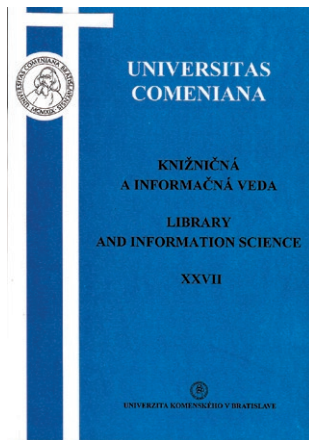
V roce 2017 vydala Univerzita Komenského v Bratislavě již 27. svazek sborníku *Knižničná a informačná veda* (dále zkráceně jako „sborník“). Sborník, který byl zpracován v rámci výzkumného úkolu VEGA 1/066/15 Modelovanie informačného prostredia digitálnej vedy, sestavila prof. PhDr. Jela Steinerová, Ph.D., vedoucí Katedry knižnično-informačnej vedy na Filozofické fakultě Univerzity Komenského.

Sborník tvoří celkem jedenáct příspěvků, jimž předchází úvodní slovo sestavitelky sborníku. Po vlastních příspěvcích následují medailonky jejich autorů; pozitivní je, že nechybějí ani kontaktní údaje. Sedm příspěvků je psáno slovensky, čtyři jsou v angličtině. Úvodní slovo je k dispozici jak ve slovenštině, tak v angličtině. Všechny příspěvky jsou opatřeny resumé v angličtině, příspěvky psané slovenskými autory (i ty z nich, jež jsou psány anglicky) navíc i resumé ve slovenštině.

S výjimkou dvou autorů z maďarské národní knihovny (těmi jsou Szabolcs Dancs a Márton Németh) jsou všichni autoři spjati s bratislavskou Katedrou knižničnej a informačnej vedy. Již zmíněná J. Steinerová je na katedře profesorkou; Katarína Buzová, Andrea Hrkčková, Miriam Ondrišová a Marta Špániová tamtéž působí jako odborné asistentky a Lenka Duchoňová, Jakub Fázik, Henrieta Gábrišová, Michaela Kmeťová a Milan Regec jako doktorandi. (Pro přesnost poznamenejme, že výše uvedené údaje jsou pochopitelně aktuální k době přípravy sborníku.) Z obsahu sborníku lze tedy získat velmi dobrou představu o tom, kterými výzkumnými tématy se členové katedry a studenti doktorského studia zabývají.

Osm příspěvků připravili jednotliví autoři, dva příspěvky jsou dílem dvou autorů a jeden příspěvek je výsledkem práce autorské trojice. U šesti příspěvků je výslovně uvedeno, že vznikly v rámci řešení výzkumného úkolu VEGA 1/066/15.

Nyní se již podívejme na jednotlivé příspěvky. První z nich, jehož autorkou je J. Steinerová, je nazván *Modelling Information Environment in Ecological Contexts: A Qualitative Study of Information Behaviour of Researchers in Slovakia* (Modelování informačního prostředí v ekologických kontextech: kvalitativní studie informačního chování vědců na Slovensku). Analyzuje modely digitální a otevřené vědy v kontextu informační ekologie a přináší vybrané výsledky kvalitativního výzkumu, jehož cílem bylo blíže porozumět informačnímu chování slovenských vědců, zejména rozdílům mezi jednotlivými obory, a měníci se informační infrastrukturu vědeckého výzkumu. Studie, pro kterou byla zvolena metoda polostrukturovaných rozhovorů, se zúčastnilo devatenáct vědců, z nichž osm zastupovalo humanitní vědy, čtyři vědy společenské, pět vědy přírodní a dva vědy technické. Vzhledem ke zvolené metodě zkoumání takto malý vzorek nepřekvapí, nicméně

zároveň znamená, že pravděpodobnost zkreslení výsledků individuálními charakteristikami vědců (vlivem osobních preferencí, zkušeností atd.) ve srovnání s vlivem konkrétní disciplíny, resp. vědní oblasti může být poměrně vysoká. Respondenti disponovali průměrnou délkou praxe 30 let – dlouhá praxe se ve srovnání s mladšími kolegy může (ale nemusí) odrážet v nižší přístupnosti k inovacím. Výstupy z výzkumu byly zpracovány pomocí pojmové mapy. Výsledný ekologický rámec informačních interakcí je přehledně graficky zpracován, je pouze škoda, že není podrobněji komentován v textu. Doporučení, která autorka uvádí v závěru, jsou obecnějšího charakteru, to však je dáno širokým (míněno z hlediska oborového pokrytí) záběrem studie.

Michal Sliacky a Marta Špániová připravili příspěvek nazvaný *Vybrané aspekty digitálních humanitních a společenských věd*. Je věnován rozboru pojmu označovaného termínem „digital humanities“ a jeho vymezení. Uvádí také cíle a metody vlastního výzkumu informačního chování vědců v oblasti „digital humanities“. Již na začátku ale dochází k terminologickým nejasnostem, kdy se na jedné straně hovoří o „digital humanities“, na straně druhé se ale (ve slovenštině) zmiňují jak vědy humanitní, které jsou jistě přesným odrazem anglického výrazu „humanities“, tak vědy společenské. Sami autoři (na s. 29) však zdůrazňují, že přesné definování pojmu, resp. termínu „digital humanities“ je problematické. Přínosné je zařazení příkladů výzkumných projektů (především těch realizovaných v UCLA Center for Digital Humanities a v Oxford Internet Institute) a infrastruktur (zejména je zmíněna infrastruktura DARIAH). Stejně jako J. Steinerová, která tak činí v prvním příspěvku sborníku, autoři zdůrazňují, že při budování digitálních knihoven je třeba mít na zřeteli specifika a odlišnosti jednotlivých věd. Připomínají, že rozdílům mezi informačním chováním vědců z různých oborů je věnována pozornost již od 70. let 20. století. Řada poznatků je proto již k dispozici, zatím však není dostatečně prozkoumáno informační chování vědců v souvislosti s „digital humanities“. Právě proto se na tuto oblast autoři chtějí zaměřit ve svém výzkumu, jehož výsledkem by měl být návrh modelu informačního chování a informačních interakcí těchto vědců.

Příspěvek Miriam Ondříšové a Marty Špániové nese název *Štruktúra a vývoj digitálnych humanitných vied z perspektívy bibliometrie*. Jeho cílem je zachytit vývoj, trendy a tematickou strukturu digitálních humanitních věd na základě bibliometrické analýzy (s využitím dat ze systémů Web of Science a Scopus). Obdobně jako v předchozím příspěvku je i zde věnována pozornost terminologickým aspektům a definicím. Není bez zajímavosti, že autorky na s. 45 zmiňují, že více autorů pokládá za nejlépe vyhovující definici digitálních humanitních věd definici uvedenou v hesle *Digital humanities* v anglické jazykové verzi Wikipedie¹. V tomto směru je však třeba poznamenat, že jedno z pravidel pro přispívání do Wikipedie říká, že hesla nesmějí obsahovat výsledky původního výzkumu, musí se jednat o již publikované poznatky a vše je třeba citovat. Pokud se tedy podíváme právě na heslo *Digital humanities*, zjistíme, že předmětná definice (resp. její část) je převzata z díla Johanny Druckerové z UCLA Center for Digital Humanities². V závěru příspěvku si autorky pokládají otázku, zda se digitální humanitní vědy stanou samostatnou vědeckou disciplínou nebo zda dojde k jejich sblížení s humanitními vědami jako takovými. Jako přínos digitálních humanitních věd vyzdvihují zatraktivnění humanitních

1 Digital humanities. In: *Wikipedia, The Free Encyclopedia* [online]. San Francisco (CA, USA): Wikimedia Foundation, last edited on 29 August 2019, at 21:30 [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_humanities.

2 DRUCKER, Johanna. *Intro to Digital Humanities* [online]. UCLA Center for Digital Humanities, 9/2013 [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: http://dh101.humanities.ucla.edu/?page_id=13.

věd v očích veřejnosti. Čtenáře z ČR jistě potěší, že v seznamu bibliografických odkazů (konkrétně na s. 62 až 63) najde i heslo z terminologické databáze TDKIV.

Příspěvek *Sociálne siete vo vede alebo veda v sieti? Výskum v prostredí slovenských univerzít* vznikl v autorském kolektivu tvořeném Andreou Hrkovou, Katarínou Buzovou a Milanem Regecem. Zabývá se otázkou využití sociálních sítí k prezentaci a popularizaci výsledků výzkumu. Přínosné je, že hned v úvodu autoři zmiňují teoretickou možnost využití této komunikace jako prostředku k regulaci nepravdivých výroků na internetu. Tomu však zatím brání personalizace výsledků vyhledávání – teorie filtrovacích bublin. Autoři tak upozorňují na důležitou skutečnost, že internet je skvělý nástroj pro spojování stejně smýšlejících lidí, ale už ne tolik jako nástroj pro spojování lidí s různými názory a vytváření prostoru k diskusi. Užitečné je, že autoři na téma nahlíží z různých úhlů – nezapomínají na nejvýznamnější stránky popularizující vědu v prostředí Facebooku (NASA Earth, National Geographic či I Freaking Love Science), ale ani např. na využívání sociálních sítí k získávání financí na vědecký výzkum nebo respondentů. Zmiňují mimochodem i český projekt Pokusní králíci a skutečnost, že se proslavil nejvyšším počtem získaných respondentů na světě. Podstatné je, že nezapomínají ani na stinné stránky používání sociálních sítí, např. nutnost investice určitého času, který pak může vědcům chybět pro vlastní výzkum, návykovost nebo rozptylování pozornosti. Konstatují také, že někteří vědci upřednostňují využívání sociálních sítí přímo zaměřených na vědu, např. ResearchGate či Academia.edu, a zmiňují úvahy o zařazení komunikace na sociálních sítích přímo do pracovní náplně vědců (doplňují, že v takovém případě by aktivity bylo třeba vhodně měřit). Po teoretické části autoři přistupují k prezentaci výsledků kvalitativní studie devatenácti slovenských vědců (ze souvislosti je zřejmé, že se jedná o polostrukturované rozhovory, které byly využity také v prvním příspěvku sborníku). Studie ukázala, že odpovědi respondentů se nacházely na škále od nevyužívání těchto sítí až po velmi intenzivní aktivitu na nich. Otázkou, kterou si však může čtenář příspěvku položit, je, co všechno je vlastně (přínejmenším v tomto příspěvku) pokládáno za sociální síť. Na s. 75 autoři hovoří o soukromých sítích, na s. 76 o sociálních sítích a platformách a na s. 80 (v závěru) o specifických sociálních sítích. Tím se dostávají od sociálních sítí typu Facebook nebo ResearchGate spíše k nástrojům používaným pro interní komunikaci v rámci projektových týmů. Čtenář se pak může oprávněně ptát, zda by za nějakou specifickou sociální síť neměl považovat např. elektronickou konferenci (mailing list), resp. kde by měla být hranice mezi sociální sítí a jiným prostředkem či nástrojem. Podnětná je pojmová mapa na s. 78, která zachycuje oblast vědecké spolupráce. Pozitivní je i formulace konkrétního návrhu profesionalizace přispívání na sociální síť např. formou poskytování (sdílení) informací administrátorovi stránky na Facebooku. Dnes totiž podle mých zkušeností mnohdy panuje přesvědčení, že realizuje-li se nějaká činnost digitálně, je nejlepší, když ji provádí každý jednotlivec vlastními silami (tj. bez prostředníka, specialisty). Pokud se však daný jednotlivec činností nezabývá rutině, může mu zabírat více času než profesionálové, který ji provádí každodenně, a výsledek může být méně kvalitní než v případě, kdy práci vykonává profesionál.

V příspěvku *The Intergenerational and Socioeconomic Comparison of Digital Literacy in Slovakia* (Mezigenerační a socioekonomické srovnání digitální gramotnosti na Slovensku) si jeho autorka Martina Porubčinová klade hned několik otázek: jaká je věková struktura tzv. digitálních domorodců na Slovensku a kolik let je jejich rodičům, jakou úroveň digitální a informační gramotnosti disponují a zda mezi těmito dětmi a jejich rodiči existuje digitální propast. Jako teoretické východisko jí slouží mechanismus přenosu digitální gramotnosti mezi generacemi označený výrazem digitální habitus. Při hledání odpovědí na výše zmíněné otázky autorka využívá demografické údaje. Konkrétně vychází z pojetí digitální gramotnosti jako souhrnu hodnot 28 ukazatelů. Za problematickou pokládám skutečnost, že – jak autorka uvádí – tyto údaje jsou výsledkem sebehod-

nocení respondentů. V řadě výzkumů (např. čtenářství³) se však ukazuje, že lidé mají tendenci přeceňovat své digitální schopnosti. Údaje, s nimiž autorka provádí výpočty, tedy nemusejí přesně odpovídat realitě. V příspěvku je věnována pozornost třem generacím uživatelů – uživatelům ve věku 14 až 17 let, 25 až 34 let a 45 až 54 let. Nejnižší míru digitální gramotnosti autorka identifikovala u nejstarší věkové kategorie, a to s výjimkou internetového bankovníctví, kde se na nejvyšší příčce naopak umístila nejmladší generace. Otázkou však je, zda není příčinou skutečnost, že mládež ve věku 14 až 17 let obvykle není výrazně ekonomicky aktivní a s internetovým bankovníctvím nemá příliš zkušeností z toho prostého důvodu, že ho zatím vesměs nepotřebuje. Přínosné je upozornění na výsledky mezinárodní studie ICILS 2013⁴. V ní bylo mj. zjištěno, že studenti, jejichž rodiče jsou vzdělanější, mají vyšší společenské postavení a doma více knih, dosahují lepších výsledků v oblasti počítačové a informační gramotnosti. Vzdělanější rodiče jsou si také více vědomi rizik souvisejících s digitálními aktivitami svých dětí. V závěru autorka konstatuje, že výraznější je digitální propast ze socioekonomického hlediska a mezigenerační digitální propast se zužuje.

Příspěvek Michaely Kmetové nazvaný *Dlhodobá archivácia digitálnych objektov v inštitucionálnych repozitároch* si klade za cíl navrhnout univerzální doporučení pro zabezpečení dlouhodobé udržitelnosti digitálních objektů, a to na základě analýzy politik dlouhodobé archivace digitálních objektů uplatňovaných ve vybraných institucionálních repozitářích. Získané poznatky mohou být využity při přípravě případného repozitáře Univerzity Komenského nebo jiného repozitáře na Slovensku. Nejprve autorka vymezuje základní pojmy (digitální kurátorství, digitální archivace a uchovávání digitálních objektů) a jejich vztah znázorňuje i graficky. Dále se již věnuje hlavním kritériím, s nimiž pracuje dokument *Trustworthy Repositories Audit & Certification*⁵ z roku 2007. (Otázkou ale je, proč autorka nezvolila novější verzi těchto kritérií, tj. normu ISO 16363 z roku 2012⁶.) U kritéria C (Technologie, technická infrastruktura a bezpečnost) zmiňuje, že „[p]ři budování repozitářů sú k dispozícii voľne dostupné softvéry vyvíjané na základe iniciatív otvoreného prístupu, alebo komerčné softvéry“. Vzhledem k tomu, že první typ softwaru dává do protikladu k druhému typu, bylo by patrně přesnější, pokud by autorka první typ softwaru označila jako software s otevřeným zdrojovým kódem (otevřený software). Druhý typ by mohl být přesněji označen jako uzavřený software (tj. software bez dostupného zdrojového kódu). Výraz „komerční“ může pro některé čtenáře být matoucí, neboť i pro provozování otevřeného softwaru je možné využívat komerční podporu. Ze softwarových nástrojů autorka zmiňuje mj. DSpace. Nezdůrazňuje však, že se jedná o software pro provoz repozitáře, nikoliv přímo o nástroj pro zajištění dlouhodobého uchování digitálních objektů (mezi těmito dvěma typy nástrojů důsledně rozlišuje až v samém závěru příspěvku na s. 116). Dále analyzuje dostupné politiky dlouhodobé archivace, ale pouze na základě veřejně dostupných údajů u celkem osmi repozitářů (čtyř

- 3 KOVAČ, Miha a Adriaan VAN DER WEEL. Reading in the era of digitisation: An introduction to the special issue. *First Monday* [online]. October 2018, vol. 23, no. 10 [cit. 2018-10-24]. ISSN 1396-0466. Dostupné z: <https://doi.org/10.5210/fm.v23i10.9448>.
- 4 ICILS 2013 [online]. NÚCEM, 2013 [cit. 2019-09-02]. 12 s. Dostupné z: https://www.nucem.sk/dl/3413/Kr%C3%A1tka_spr%C3%A1va.pdf.
- 5 *Trustworthy Repositories Audit & Certification: Criteria and Checklist* [online]. Version 1.0. February 2007 [cit. 2019-09-02]. 88 s. Dostupné z: https://www.crl.edu/sites/default/files/d6/attachments/pages/trac_0.pdf.
- 6 ISO 16363:2012. *Space data and information transfer systems – Audit and certification of trustworthy digital repositories*. Geneva: ISO, 2012-02-15.

amerických, jednoho švýcarského a čtyř českých). Vzhledem k tomu, že u dokumentů, které měly být předmětem studia, nelze předpokládat, že budou ve všech případech zcela veřejně dostupné (v případě institucionálních repozitářů může být dostatečným „zveřejněním“ např. vystavení dokumentu na intranetu organizace), je otázkou, zda by nebylo užitečné studium zcela veřejně dostupných dokumentů doplnit např. o dotazy adresované provozovatelům jednotlivých repozitářů. Na základě získaných výsledků autorka formuluje celkem jedenáct zásad, kterými by se měl řídit návrh politiky dlouhodobé archivace digitálních objektů v institucionálních repozitářích ve slovenském akademickém prostředí. Ne všechny body jsou ale zcela srozumitelné, např. v šestém bodu doporučuje respektovat duševní vlastnictví „archivovaných a uchovávaných“ objektů, přičemž není jasné, čím se tato adjektiva od sebe významově liší, a v bodu devátém zmiňuje „kompatibilní otevřené formáty“, aniž by bylo upřesněno, s čím mají být kompatibilní. Příspěvek autorka uzavírá konstatováním, že za základní předpoklad dlouhodobé digitální archivace je možné pokládat institucionální repozitář. Otázkou ale podle mého mínění je, zda je v případě, kdy institucionální repozitář ještě v dané instituci vůbec neexistuje, praktické se při jeho koncipování podrobně věnovat dlouhodobému uchovávaní uložených dat. Jde o oblast, která představuje značnou výzvu i pro instituce, které se problematice věnují dlouhodobě a systematicky a s provozováním repozitářů mají nezanedbatelné zkušenosti. O to obtížnější musí být detailní seznámení se s problematikou pro instituce, které dosud vůbec žádný repozitář neprovozují, nemají patřičně nastavené příslušné procesy atd.

Henrieta Gábrisová svůj příspěvek nazvala *Digitálne repozitáre vo vedeckých knižniciach na Slovensku – stratégie, prekážky a výzvy*. Prezentuje v něm výsledky výzkumu založeného na strukturovaných rozhovorech s dvanácti vedoucími pracovníky ze slovenských vědeckých knihoven a ze Slovenské národní knihovny. Zjišťovala, jaký digitální obsah a jak spravují, jak je správa zabezpečena po organizačně-personální stránce a jak vymezují cílovou skupinu uživatelů. Prostřednictvím rozhovorů autorka dospěla k závěru, že možnými překážkami při budování repozitářů jsou náročnost řešení z hlediska technologií, financí i vlastní implementace, nedostatečná opora ve strategických dokumentech vztahujících se k čerpání finančních prostředků a nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Autorka proto připravila pracovní analýzu institucionální strategie ve vztahu k budování digitálního repozitáře v prostředí vědecké knihovny a následně už (s využitím nástroje PLATTER) funkční model institucionálního digitálního repozitáře. V další fázi byly testovány dva softwarové nástroje (CDS Invenio a ARL), byť nebylo blíže vysvětleno, proč byly zvoleny zrovna tyto dva nástroje.

Márton Németh pro sborník připravil příspěvek nazvaný *Widening the Limits of Cognitive Reception with Online Graph Databases on the Semantic Web* (Rozšiřování omezení kognitivní recepce prostřednictvím online grafových databází v prostředí sémantického webu). V úvodu stručně charakterizuje základní rysy sémantického webu, zmiňuje propojená data, důležitost licencí Creative Commons a ontologií. Tato část příspěvku může být velmi přínosná pro knihovníky, kteří se s oblastí sémantického webu dosud podrobně neseznámili, protože zdařile a především srozumitelně shrnuje podstatné principy, na kterých je založeno fungování sémantického webu. V dalším textu nabízí příklady efektivní kombinace komplexních informací z různých datových sad. Jmenovitě uvádí projekt data.bnf.fr, který realizuje Národní knihovna Francie (Bibliothèque nationale de France), katalog Německé národní knihovny (Deutsche Nationalbibliothek), platformu Europeana nebo projekty BBC. Konkrétní příklady (např. identifikace hlavních zdrojů dat vztahujících se k habsburskému císaři Josefu II.) jsou pro čtenáře, který se s problematikou teprve seznamuje, velmi užitečné, neboť názorně ukazují, jak lze propojená otevřená data prakticky využít.

Szabolcs Dancs svůj příspěvek nazval *The „Transition Bibliographique“ Program: The French Recipe for Adopting RDA* (Program „Bibliografického přechodu“: francouzský

recept pro přijetí RDA). Vychází z potřeby Národní Széchényiho knihovny (Országos Széchényi Könyvtár), tedy maďarské národní knihovny, zavést celostátní platformu umožňující sdílenou katalogizaci. Proto se maďarští kolegové snažili inspirovat zkušenostmi ze zahraničí, zvláště z Francie, kde byl v letech 2010 až 2014 realizován Program bibliografického přechodu (<https://www.transition-bibliographique.fr/>). V souvislosti se změnami bylo připraveno i zpřístupnění katalogu Národní knihovny Francie v podobě propojených dat, o kterém se čtenář sborníku dočetl i v předchozím příspěvku. Je tak prezentován přesvědčivý důkaz o tom, že změnu katalogizačních pravidel na národní úrovni je užitečné pojmout šířeji a využít ji zároveň jako vhodnou příležitost pro zapojení knihovnických dat do sémantického webu.

Příspěvek *Horizonty informačnej gramotnosti* Jakuba Fázika se věnuje modelům informační gramotnosti. Podrobně rozebírá zejména modely ISP, The Big Six Skills, The Seven Pillars of Information Literacy (a jeho revidovanou podobu Information Literacy Landscape) a The Seven Faces of Information Literacy. Na základě této vstupní analýzy identifikuje horizonty nebo vektory obsahové náplně pojmu informační gramotnost (převážně jako různé kompetence nebo jejich soubor). Hodnotí také jejich metodologický a metametodologický význam a uplatněním různých kritérií vytváří jejich základní typologii. Celým příspěvkem se prolíná důležitý rys těchto modelů – v čase je nezbytné je více či méně revidovat, obohacovat o nové kompetence nebo upravovat do zcela nové podoby. Užitek může tento příspěvek přinést především odborníkům zabývajícím se v teoretické, potažmo praktické rovině problematikou informační gramotnosti.

Lenka Duchoňová sborník obohatila textem s názvem *Problematické dimenzie konceptu multitaskingu*. Rozpracovává především oblast terminologie, typologie a metodologie. Konstatuje, že je velmi problematické multitasking vůbec jednoznačně definovat. Názorně to dokládá prostřednictvím tab. 1 na s. 189 až 190, v níž zachycuje šestnáct možných definic, resp. výkladů. Na jejich základě dospívá k obecné definici multitaskingu jako podílení se (participaci) na dvou nebo více činnostech současně. Upozorňuje také na otázku přepínání mezi jednotlivými úlohami (mezi odborníky nepanuje shoda v tom, zda to je, či není projev multitaskingu) a na skutečnost, že multitasking vždy byl přirozenou součástí lidského života. Nejedná se tedy o jev, který by vznikl až v souvislosti s pronikáním informačních a komunikačních technologií prakticky do všech oblastí lidského života, byť v dnešní době je jeho úloha jistě výraznější než kdysi. (Mimochodem působivý doklad o – spíše negativní – roli multitaskingu v digitální době podal už v roce 2011 Nicolas Carr⁷.)

Příspěvky jsou opatřeny poměrně rozsáhlými seznamy použitých zdrojů, přičemž řada z nich naznačuje úzké vazby na české knihovnicko-informační prostředí. Je škoda, že se v jinak velmi kvalitních seznamech vyskytuje řada drobných chyb (např. na s. 63 je zařazen neúplný bibliografický záznam práce Patrika Svenssona z roku 2010). Ve výjimečných případech nejsou použité zdroje dostatečně přesně citovány v textu. Je tomu tak např. na s. 88 ve větě začínající „According to the findings of the Institute for the Public Affairs“. Na s. 117 je zmíněn reportážní příspěvek ve zvláštním čísle časopisu Ikaros z roku 2006 vztahující se k vystoupení Miroslava Bartoška na konferenci Inforum 2006; je však citován nesprávně – jako by se jednalo přímo o vlastní konferenční příspěvek (ten je však dostupný na webu konference, konkrétně na adrese <https://www.inforum.>

7 CARR, Nicholas G. *The shallows: what the Internet is doing to our brains*. 1st pub. New York: W.W. Norton, c2011. 280 s. ISBN 978-0-393-33975-8. (Vyšlo také česky: CARR, Nicholas G. *Nebezpečná mělkina: jak internet mění náš mozek: analýza stavu lidské psychiky v době digitální*. V Praze: Dauphin, 2017. 315 s. ISBN 978-80-7272-780-3.)

cz/pdf/2006/Bartosek_Miroslav.pdf). Na s. 160 se mluví o vytvoření e-learningové opory vztahující se k RDA, ale tento zdroj nelze s využitím náznaků v textu jednoduše dohledat.

Občas se vyskytují rovněž překlepy, např. na s. 27 slova „icnluding“ a „reserach“, na s. 67 je nesprávně uvedeno jméno fyzika Stephena Hawkinga (viz výraz „Stewena Hawkinga“), na s. 88 je místo slova „reach“ uvedeno slovo „reache“ a na řadě míst chybějí mezery mezi slovy (viz např. výraz „processinginformation“ na s. 96). Místy se čtenář setká s chybně napsanými názvy projektů či organizací, viz např. iniciativa „Open AIRE“ na s. 125 (správně se jmenuje „OpenAIRE“).

Pokud se týká obrázků, je možné je ve většině případů pokládat za vítané oživení textu, avšak některé obrázky jsou bohužel horší grafické kvality. Na s. 74 je zmíněno „farebné kódovanie“, které se má vztahovat k obrázku č. 1 na téže straně. Vzhledem k tomu, že sborník je tištěn černobíle, se ale jedná o poněkud zavádějící sdělení.

Tabulky ve sborníku nejsou jednotně graficky zpracovány, což nemusí být (vzhledem k různorodosti zařazených příspěvků) na škodu. Výrazně nevhodné formátování bylo ale zvoleno pro tabulku na s. 91 (tabulka je příliš široká; zleva i zprava by spíše měla být zarovnána jako okolní text).

Výjimečně jsou bez vysvětlení použity zkratky, které nejsou běžně známy, např. zkratka „SES“ (mj. na s. 87; pravděpodobně je míněn socioekonomický status) nebo „DO“ (mj. na s. 130; autorka měla nejspíše na mysli digitální objekt).

Ze stylistického hlediska je sborník prakticky bezchybný, snad jenom věta začínající „Kategorie benefitov využívania sociálnych sietí môžeme rozdeliť do nasledovných kategórií“ na s. 75 by si zasloužila přeformulování (logičtější by bylo do kategorií rozdělovat benefity, nikoliv kategorie benefitů).

V některých případech nejsou dostatečně vysvětleny použité termíny, např. na s. 112 je uveden ne zcela obecně známý termín „datová archeologie“ nebo na s. 125 se čtenář setká s výrazy „born digital“ a „e-born“, aniž by byl blíže vysvětlen rozdíl mezi nimi (má-li nějaký být). Místy se vyskytují nepřesné překlady (např. „Graph Databases“ jako „grafické databáze“ místo „grafové databáze“, „Adopting“ jako „adaptácia“ místo „přijetí“ nebo „fondové instituce“ jako „fund institutions“ v resumé na s. 137, kde by jinak jistě postačovalo hovořit o „memory institutions“).

Na rozdíl od 26. sborníku, jehož recenze byla publikována ve 2. čísle časopisu *Knihovna: knihovnická revue* v roce 2017, není bohužel XXVII. sborník k dispozici online v přehledu publikační činnosti katedry (tj. na adrese <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/kkiv/publikacie/>).

Závěrem je možné konstatovat, že sborník se zabývá opravdu aktuálními tématy. Svědčí o tom i prostá skutečnost, že značná pozornost je věnována dosud neustálé terminologii (a obsahu a rozsahu pojmů, jejichž reprezentanty jsou právě termíny). Právě ta je charakteristická pro nová témata a oblasti, v nichž nastává překotný vývoj.

Českému čtenáři navíc sborník umožňuje určitým způsobem porovnat dílčí aspekty vývoje knihovnicko-informační praxe na Slovensku s vývojem u nás, konkrétně např. oblast institucionálních repozitářů. Zároveň se – jak již bylo naznačeno – prostřednictvím citování řady českých zdrojů ukazuje síla česko-slovenských vazeb v oblasti knihovnictví. Sborník pokládám za přínosný jak pro teorii, tak pro praxi, neboť je v něm zmíněna řada konkrétních postupů, nástrojů nebo doporučení.

PhDr. Linda Jansová, Ph.D.

JANSOVÁ, Linda. STEINEROVÁ, Jela (ed.). *Knížničná a informačná veda: zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského*. XXVII. Bratislava: Univerzita Komenského, 2017. 205 s. ISBN 978-80-223-4439-5. *Knihovna: knihovnická revue*. 2019, 30(2), 96–102. ISSN 1801-3252.